

**SECTORCOMITE X – ONDERWIJS (Vlaamse Gemeenschap)
COMITE VOOR DE PROVINCIALE EN PLAATSELIJKE OVERHEIDSDIENSTEN – Afdeling 2 –
Onderafdeling "Vlaamse Gemeenschap".
OVERKOEPELEND ONDERHANDELINGSCOMITE VRIJ GESUBSIDIEERD ONDERWIJS**

Brussel, 6 juli 2018

**PROTOCOL NR. 100 HOUDENDE DE CONCLUSIES VAN DE ONDERHANDELINGEN DIE
GEVOERD WERDEN IN DE GEMEENSCHAPPELIJKE VERGADERING VAN:**

- **SECTORCOMITE X – ONDERWIJS (Vlaamse Gemeenschap);**
- **COMITE VOOR DE PROVINCIALE EN PLAATSELIJKE OVERHEIDSDIENSTEN – Afdeling
2 – Onderafdeling "Vlaamse Gemeenschap";**
- **OVERKOEPELEND ONDERHANDELINGSCOMITE VRIJ GESUBSIDIEERD ONDERWIJS;**

OP 26 JUNI 2018

over

het **voorontwerp van decreet betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair
onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4**

De afvaardiging van de overheid, samengesteld uit:

1. dhr. Geert BOURGEOIS, Minister-president van de Vlaamse Regering - voorzitter sectorcomité X en comité C2;
2. mevr. Hilde CREVITS, Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs - voorzitter OOC;
3. dhr. Bart TOMMELEIN, Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie – lid;
4. mevr. Liesbeth HOMANS, Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en armoedebestrijding – lid,
5. dhr. Philippe MUYTERS, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport – bijkomend lid,

en de afvaardiging van de representatieve verenigingen van de inrichtende machten, te weten:

- **het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers** (FOPEM, IPCO, Steiner-federatie, VOOP), vertegenwoordigd door:

Mevr. Lieve VANSINTJAN, coördinatie OKO

hebben een akkoord bereikt over het hierbij gevoegde **voorontwerp van decreet betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4.**

***

Het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers geeft het voorontwerp van decreet betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4 een akkoord met opmerkingen.

Het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers gaat akkoord met de organisatie van duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4. OKO heeft echter opmerkingen bij artikel 14 en de vermelding dat de Vlaamse Regering voorwaarden of beperkingen kan verbinden aan de organisatie van de structuuronderdelen van de opleidingsvormen 3 en 4. OKO vraagt verder overleg over de structuuronderdelen en over de kwalificaties die na de structuuronderdelen zullen worden uitgereikt. OKO vraagt namelijk dat er moet toegewerkt worden naar een duurzame opleidingen-structuur, die moet uitgaan van beroepen die een waarderend perspectief bieden aan de jongeren én die leiden tot een reële tewerkstelling op de reguliere arbeidsmarkt.

OKO heeft vanuit diezelfde bekommernis ook opmerkingen bij de formulering van artikel 16 omtrent de standaardtrajecten voor de duale structuuronderdelen. OKO wijst er op, dat voor de standaardtrajecten voor BUSO de algemeen vormende component van essentieel belang is. Nu lijkt de formulering te impliceren dat dit niet hoeft voor alle leerlingen, wat gezien de doelgroep niet aangewezen is.

Ten slotte formuleert OKO voorbehoud bij artikel 18 in verband met de programmatie van een duaal structuuronderdeel. OKO begrijpt het belang van een goede terugvalpositie voor de leerling op het moment dat het duale aanbod niet zou voldoen, maar OKO vraagt ook garanties voor de BUSO-scholen. Vele scholen buitengewoon onderwijs dragen nu nog de gevolgen qua daling van leerlingenaantallen op basis van de uitrol van het M-decreet. Nu te grote verplichtingen opleggen aan deze scholen mochten ze bepaalde opleidingen duaal willen aanbieden, kan er voor zorgen dat ze van deze interessante mogelijkheid geen gebruik zouden maken om hun aanbod te optimaliseren. De Vlaamse Regering moet dan ook de nodige middelen voorzien, zodat de BUSO-scholen die in een duaal traject wensen te voorzien tegemoet kunnen komen aan de gestelde verplichtingen qua programmatie en qua trajectbegeleiding.

***

De voormelde afvaardiging van de overheid,

en de afvaardiging van de representatieve verenigingen van de inrichtende machten, te weten:

- het Onderwijssecretariaat voor Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap, vertegenwoordigd door:

Dhr. Bruno SAGAERT, directeur Koepelwerking

Mevr. Hildegard SCHMIDT, verantwoordelijke belangenbehartiging

- het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen, vertegenwoordigd door:

Dhr. Luc COPPIETERS, adviseur

hebben een gedeeltelijk akkoord bereikt over het hierbij gevoegde **voontwerp van decreet betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4.**

***

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen geeft een protocol van gedeeltelijk akkoord omwille van volgende redenen:

Het geeft haar **akkoord** omwille van:

- het feit dat er geluisterd is naar het werkveld;
- het opnemen van de meeste artikels in het moederdecreet (waarop POV ook een protocol van gedeeltelijk akkoord heeft gegeven).

Het kan **niet-akkoord** gaan om volgende redenen:

- de regeling rond de mentoren op de werkvloer is te vrijblijvend en houdt geen garantie op kwaliteit in. Deze mentoren hebben een belangrijke functie die verschillend is van de huidige invulling van stagementor. Elke mentor moet naast beroepsvaardigheden beschikken over pedagogische competenties omdat het niet enkel gaat over begeleiden maar ook over aanleren van kennis en vaardigheden op de werkvloer. Wij zien dat sommige sectoren in de proefprojecten deze materie ter harte hebben genomen, maar we zien jammer genoeg dat andere sectoren dit (nog) niet doen. Dit kan volgens ons enkel wanneer de pedagogische competentie van een mentor decretaal wordt verankerd.

Naast deze positieve en negatieve punten, is er voor Provinciaal Onderwijs Vlaanderen nog één belangrijke voorwaarde die duidelijk moeten uitgeklaard worden in een besluit, om duaal leren in zijn geheel (onafhankelijk van onderwijsvorm) kwalitatief te laten slagen. Dit gaat over:

- een duidelijke omschrijving en afbakening van het leerlingenstatuut, de bijhorende vakantieregeling en verzekering. Ondanks gesprekken lijkt men niet tot een consensus te kunnen komen tussen arbeid en onderwijs. Wij hopen dat de overheid voor het begin van het schooljaar haar engagement na zal komen en zelf knopen zal doorhakken over deze materie die voor beide partners aanvaardbaar zullen zijn.

Tot slot is het voor Provinciaal Onderwijs Vlaanderen moeilijk te vatten dat men de beloofde algemene evaluatie van de proefprojecten niet afwacht om al met een volledige uitrol te beginnen. POV hoopt dat alsnog na deze evaluatie bijstellingen zullen gebeuren aan (eventueel) alle decretale teksten in verband met duaal leren.

***

OVSG geeft een protocol van gedeeltelijk akkoord bij het ontwerp van decreet betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4.

Bij de onderhandelingen van de invoering van duaal leren had OVSG gevraagd om BuSO te betrekken bij deze vorm van onderwijs. OVSG is erkentelijk dat er nu een decreet voorligt om dit mogelijk te maken. OVSG gaat om die reden akkoord met het ontwerp van decreet.

Voor volgende punten wil OVSG opmerkingen maken.

Omwille van de snelheid van invoering blijven nog een aantal vragen niet opgelost, cruciale vragen rond het statuut van de leerling, de verzekering, de kwaliteitsborging van de mentor die reeds bij de bespreking van het onderliggende decreet duaal leren werden opgeworpen. Net voor jongeren uit het BuSO moeten deze punten uitgeklaard worden alvorens duaal leren ingevoerd kan worden. Leerlingen uit het BuSO zijn immers leerlingen met specifieke noden waarvoor extra ondersteuning wordt voorzien.

1. Mentoren

Er worden geen specifieke eisen gesteld aan de kwaliteit van de mentoren. De mentor zal een taak van onderwijs op zich moeten nemen, maar er zou moeten duidelijkheid zijn over hoe de bijzondere vakdidactische en pedagogische kwaliteit op de werkvloer zal kunnen worden toegepast.

2. Een garantie van de individuele handelingsplannen op de werkplek

Het individuele handelingsplan is een ontwikkelingstraject en dat moet ook op de werkplek gehanteerd worden. De breedte van de verschillende competenties van het individueel handelingsplan zouden moeten aan bod komen op de werkplek. Het is daarbij belangrijk om in te zetten op de competenties die nog niet het gewenste beheersniveau bereikt hebben als op wat reeds wel wordt beheerst.

Er moet een evenwicht zijn voor leerlingen uit het BuSO tussen de werkplekcomponent en de schoolcomponent. Bij langere periodes op de werkplek moeten er terugkomdagen op school worden voorzien.

OVSG vraagt zich af hoe dat zal worden gerealiseerd, nu er in het decreet duaal leren BuSO hierover niets wordt voorzien.

3. Trajectbegeleiding zonder nodige middelen

Voor leerlingen uit het BuSO is de trajectbegeleiding zeer belangrijk en omvangrijker dan voor leerlingen uit het gewoon secundair onderwijs. De trajectbegeleider zal vaak op de werkplek aanwezig moeten zijn en de leerling belangrijke ondersteuning moeten bieden. Zijn rol is een onontbeerlijke schakel tussen bedrijf, school en leerling. Wil men kwaliteitsvol duaal leren in het BuSO realiseren, dan moet er ook bereidheid zijn te erkennen dat de trajectbegeleider een belangrijke en interactieve rol toebedeeld krijgt. Het nu voorhanden zijnde urenpakket is daarvoor ontoereikend.

4. Relatie programmatie duaal leren tegenover het lineair traject

De programmatieregels zijn te strikt, het is immers slechts mogelijk om duaal aan te bieden in reeds bestaande nauw verwante structuuronderdelen. De logica moet worden omgekeerd: het zou moeten mogelijk gemaakt worden om duaal in te richten en er dan zonder programmatieregels een lineair nauw verwant structuuronderdeel aan vast te hangen om een terugvalbasis te garanderen voor de leerling.

De kwalificatiefase is de fase van de laatste twee jaren van het BuSO waarin de leerling zich kwalificeert en waarin het duale traject wordt ingericht. Indien er alleen een nauw verwant structuuronderdeel geprogrammeerd is in de fase voorafgaand aan de kwalificatiefase (opleidingsfase), dan heeft de leerling nog steeds geen terugvalbasis vanuit het duale traject naar het lineaire traject. Voor OV3 moet ook in de kwalificatiefase in het lineair traject een nauw verwant structuuronderdeel ingericht worden, zodat leerlingen binnen de vertrouwde schoolcontext de gewenste kwalificatie kunnen behalen. Het decreet heeft voor opleidingsvorm 3 ook een aanpassing van de rationalisatienorm voorzien, om dit voor scholen mogelijk te maken.

Concluderend kan OVSG een gedeeltelijk akkoord geven.

***

De afvaardiging van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en de afvaardiging van de representatieve verenigingen van de inrichtende machten, te weten:

- **het Katholiek Onderwijs Vlaanderen**, vertegenwoordigd door:

Dhr. Chris SMITS, secretaris-generaal Katholiek Onderwijs Vlaanderen

- **het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap**, vertegenwoordigd door:

Dhr. Marc SMETS, afdelingshoofd

Dhr. Guido LIESENS, adjunct van de directeur

en de afvaardiging van de representatieve vakorganisaties, te weten:

- **de Algemene Centrale der Openbare Diensten**, vertegenwoordigd door:

Dhr. Jean-Luc BARBERY, adjunct-algemeen secretaris, ACOD-onderwijs

- **de Federatie van de Christelijke Syndicaten der Openbare Diensten**, vertegenwoordigd door:

Dhr. Filip VANDENBERGHE, nationaal secretaris, COC

- **het Vrij Syndicaat voor het Openbaar Ambt**, vertegenwoordigd door:

Dhr. Pascal CLAESSENS, secretaris-onderhandelaar, VSOA-Onderwijs

gaan niet akkoord met het hierbij gevoegde **voorontwerp van decreet betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4.**

***

Katholiek Onderwijs Vlaanderen onderschrijft een protocol van niet-akkoord bij het voorontwerp van decreet betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen drukt zijn appreciatie uit voor het opnemen van de opleidingsvormen 3 en 4 van BuSo in duaal leren. Katholiek onderwijs blijft ook vragende partij om duaal leren uit te breiden naar het volwassenenonderwijs. Omdat BuSo wordt ingeschoven in het bestaande decreet over duaal leren, formuleert Katholiek Onderwijs Vlaanderen dezelfde bedenkingen die het destijds heeft ingebracht.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen onderschrijft de ambitie van de Vlaamse Regering om jongeren via duaal leren bijkomende kansen te geven tot vorming, competentieontwikkeling en concrete werkervaringen. Katholiek Onderwijs Vlaanderen is de mening toegedaan dat duaal leren maar tot (meer) succes kan leiden, indien het in de markt wordt gezet als een "onderwijsleertraject", evenwaardig aan de niet-duale variant. De klemtoon van de werkplekcomponent ligt bijgevolg

niet op “werken”, maar op het “aanleren van competenties op de reële (of gesimuleerde) werkplek”. Met het oog op een succesvolle uitrol betekent dit dat voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen een aantal belangrijke voorwaarden dienen ingevuld of bijgestuurd te worden.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen apprecieert het engagement van de Vlaamse Regering om aanpassingen aan te brengen aan het decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen of van relevante uitvoeringsbesluiten, na consensus tussen opleidingsverstrekkers en de SERV-partners of bij gebrek aan consensus na voorstel van de overheid, maar houdt voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen onvoldoende garanties in.

Katholiek Onderwijs vraagt met aandring om de volgende aspecten te regelen of bij te sturen:

- **Definitie van “duaal leren”**: Katholiek Onderwijs Vlaanderen vindt dat de definitie bijkomende de volgende elementen dient te bevatten:
  - gelijkwaardig kwalificerend traject als dat van de niet-duale variant;
  - gedekt door een (deeltijdse) arbeidsovereenkomst (inclusief pro rato bezoldiging) die wordt opgeschort tijdens de schoolvakanties;
  - een wekelijkse prestatieregeling die wordt bepaald op basis van de wekelijkse lesurentabel van de niet-duale variant van de aanbieder (bv. 34 u.).
- **Toepassing van de term “duaal”**: per standaardtraject kan de wenselijkheid omtrent de verhouding schoolcomponent-werkplekcomponent worden vastgelegd. De werkplekcomponent dient daarbij “substantieel” te zijn. Dit houdt in dat mathematische benadering (gemiddeld 14 uren op schooljaarbasis) wordt verlaten en er een opleidingsovereenkomst wordt afgesloten conform de in het standaardtraject afgesproken gemiddelde wekelijkse aanwezigheid op de werkplek, die minder dan 14 uren kan bedragen.
- **Vakantieregeling**: de vakantieregeling van het voltijds secundair onderwijs blijft van toepassing is. We spreken daarom dus niet over “verlofdagen” maar wel over “schoolvakantiedagen”. Zoals nu ook al mogelijk is, kan men gebruik maken van de nu al mogelijke flexibele toepassing hiervan: prestaties geleverd op reguliere niet-schooldagen (bv. weekends, schoolvakantiedagen) worden gecompenseerd op reguliere schooldagen.
- **Leervergoeding**: essentieel aan “duaal leren” en het grote verschil met stages is dat er een leervergoeding aan gekoppeld is. De leervergoeding wordt toegekend pro rata van het aantal uur op de (gesimuleerde) werkplek.
- **Kwaliteitsborging van de mentor**: Omdat de klemtoon ligt op het opleiden van de leerling en dus niet op het werken van de leerling, verbindt Katholiek Onderwijs Vlaanderen de opdracht van de mentor specifiek daaraan. Binnen de werkplekcomponent neemt de mentor a.h.w. de rol over van de leraar binnen de schoolcomponent. De mentor is m.a.w. de persoon die in hoofdzaak zelf instaat voor de opleiding en begeleiding van de leerling. Van hem worden als dusdanig ook de nodige vaardigheden en competenties verwacht die het mogelijk maken dat hij de leerling instrueert en begeleidt in het realiseren van de aan te leren competenties. Conform de verwachtingen t.a.v. de mentor wordt van hem verwacht dat hij minimaal een opleiding tot mentor volgt en een bewijs van goed zedelijk gedrag kan voorleggen zoals gebruikelijk voor het onderwijs (hij maakt van rechtswege immers deel uit van de klassenraad).

- **Verzekeringen:** voor de tijd en prestaties op de (gesimuleerde) werkplek, de onderneming verzekeringen afsluit voor de leerling duaal, analoog aan deze van de werknemers die zij tewerkstelt. Voor de tijd en prestaties binnen de schoolcomponent sluit de aanbieder duaal leren (school/centrum) eigen verzekeringen af op basis van de vigerende regelgeving (bv. een arbeidsongevallenverzekering voor de onbezoldigde stagiairs).”
- **Kwaliteitstoezicht:** Katholiek Onderwijs Vlaanderen verzoekt tevens dat de controle op de realisatie van de competenties op de werkplekken (gelet op het verstrekken van een evenwaardige onderwijskwalificatie) en de kwaliteit van de geboden opleiding niet op basis van een major-minorrol zou worden opgenomen door Syntra Vlaanderen en de Vlaamse onderwijsinspectie, maar wel op een equivalente basis.

***

Het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap gaat niet akkoord met het voorontwerp.

Het GO! is best tevreden met de uitbreiding van het duaal stelsel naar OV3 en OV4 van het buitengewoon secundair onderwijs - er is effectief ook in het buitengewoon onderwijs interesse voor duale trajecten.

Maar het GO! maakte zwaar voorbehoud bij het onverhoedse organiek maken van duale trajecten in het *ontwerpdecreet betreffende duaal leren en de aanloopfase*. De knelpunten toen gelden onverkort voor het voorliggende ontwerp, dat een doorslag is van de regeling voor het gewoon onderwijs. Een oplossing ervoor ligt ook niet direct in het verschieft.

De bedenkingen komen, in kort bestek, hierop neer:

- wat is de zin van een proefproject als niet de moeite wordt genomen het grondig te evalueren vóór wordt beslist tot een organieke verankering. Met name in het buitengewoon onderwijs is het aantal standaardtrajecten in de proeftuin beperkt. Het niet-afwachten van een evaluatie kan hier dus, zo mogelijk, nog problematischer blijken. Het GO! dringt er alvast ook nu op aan dat de **ervaringen uit de proeftuin wél worden meegenomen in de verdere uitrol;**
- duaal leren is voltijds onderwijs: het gaat dus voltijds om **leerlingen**. Die volgen dan wel een gedeelte van hun opleiding op de werkplek, maar het zijn, nadrukkelijk, **géén werknemers**. Een aantal knelpunten moet dan ook dringend worden weggewerkt: de vakantieregeling (met behoud van de schoolvakanties), de leervergoeding, de verzekering, de kwaliteitsborging bij de mentoren, het gebrek aan uniformiteit in de contacten (*overeenkomst*, respectievelijk *stageovereenkomst*, alternerende opleiding)... Zonder een definitieve, uniforme en gedragen regeling is er geen kwalitatieve uitrol van duaal leren;
- duale trajecten kunnen al starten in 2019-20, ruim vóór de voorziene uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs in OV3. Het GO! begrijpt dat in het begin nog gebruik wordt gemaakt van standaardtrajecten. Maar **op relatief korte termijn zouden daar curriculumdossiers voor in de plaats moeten komen**. Uiteraard zullen de beroepskwalificaties daarin herkenbaar moeten worden opgenomen, maar dan wel vertaald naar onderwijsdoelen;

- **de trajectbegeleider is een sleutelfiguur.** Hij is de arm van de school op de werkvloer. Meer nog dan bij duaal leren in het gewoon secundair onderwijs zal hij een sterk ondersteunende rol moeten opnemen. Dat moet allemaal gebeuren met uren uit het urenpakket. Het proefproject 'Schoolbank op de werkplek' toont aan dat er **te weinig middelen beschikbaar zijn voor een degelijke en kwaliteitsvolle trajectbegeleiding**, zeker als naast het duale ook nog een verwant niet-duaal traject blijft aangeboden;
- uiteraard zal Syntra-Vlaanderen in het kwaliteitstoezicht op het onderwijs op de werkplek een cruciale rol spelen. Maar duaal leren is voltijds onderwijs: het is dus onderwijs óók in de component werkplekieren. **De coördinerende rol in het kwaliteitstoezicht komt dan ook – alleen – de onderwijsinspectie toe;**
- bij het beoordelen van programmatiedossiers hanteert de Vlaamse Regering onder meer het criterium **de keuzevrijheid van ouders en leerlingen**, náást **macrodoelmatigheid** (dat overigens ook nu niet wordt gedefinieerd). Het GO! heeft (als enige onderwijsverstrekker) de grondwettelijke **plicht** de keuze voor neutraal onderwijs te garanderen. Die plicht geldt ook in een voor het overige, op basis van het criterium 'macrodoelmatigheid', globaal genomen eerder 'verzadigd' landschap. Daarom dringt het GO! erop aan het criterium als volgt te (her)formuleren: *'de keuzevrijheid van ouders en leerlingen, rekening houdend met de grondwettelijke plicht van het Gemeenschapsonderwijs die te garanderen'*;
- waarom moet bij het beoordelen van programmatie-aanvragen de SERV zo'n prominente rol spelen? De SERV is al vertegenwoordigd in de VLOR en kan dáár zijn standpunt te kennen geven (zo nodig als minderheidsstandpunt). Geen enkele andere geleding in de VLOR krijgt zo'n expliciete stem;
- voor leerlingen die, om welke reden ook, uitvallen in een duaal traject, moet in terugvalmogelijkheden worden voorzien. Wegens de doelgroep en de beperkte dekkingsgraad in het buitengewoon onderwijs, moeten er ter zake voldoende garanties zijn;
- een duale opleiding is enkel mogelijk als de school het jaar voordien al een nauw-verwant niet-duaal structuuronderdeel aanbood. Dat moet garanderen dat de school al expertise heeft en wellicht ook al contacten met geschikte werkplekken. De maatregel kan scholen wel beletten in te spelen op nieuwe opportuniteiten;
- het zijn de facto de ontwikkelcommissies die (in het standaardtraject) bepalen aan welke niet-duale trajecten een duaal traject verwant is. Bij de opmaak van de standaardtrajecten is al gebleken dat de ontwikkelcommissies niet altijd dezelfde standaarden hanteren (cf. gebruik van *overeenkomst* versus *stageovereenkomst* alternerende opleiding in het 1ste jaar van een duaal traject BuSO). Afhankelijk van de particuliere visie van leden van de ontwikkelcommissie kan 'nauw-verwant' eerder eng dan wel rekkelijk geïnterpreteerd worden. Een en ander heeft gevolgen voor de programmatiemogelijkheden van scholen.

***

ACOD Onderwijs tekent een protocol van niet akkoord bij het “Voorontwerp van decreet betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4”

Het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs leunt dicht aan bij het duaal leren in het secundair onderwijs waarbij ACOD Onderwijs al een aantal principiële bezwaren geuit heeft en ook daar een protocol van niet akkoord gaf.

In duaal leren speelt het onderwijsleerproces zich af op de school en de werkplek. Beide componenten dragen een verantwoordelijkheid in het verwezenlijken van het standaardtraject dat de jongere doorloopt met het accent op leren. In het buitengewoon secundair onderwijs is werken via handelingsplan standaard ingebouwd in de begeleiding van de jongere. De quasi onbestaande voorwaarden waaraan een mentor moet voldoen om deze jongere te begeleiden om het leren op de werkplekcomponent te verwezenlijken is niet aanvaardbaar.

Om duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs succesvol te maken is een goede begeleiding tussen de jongere, de trajectbegeleider en de mentor een noodzaak. Het handelingsplan is een cruciaal element en wordt periodiek meermaals aangepast of geëvalueerd tijdens een schooljaar. Daarom vindt ACOD Onderwijs dat in artikel 11 het handelingsplan als instrument kon dienen om het evenwicht en de flexibiliteit tussen schoolcomponent en werkplekcomponent te bepalen. Nu staat gestipuleerd dat de werkplekcomponent gemiddeld op schooljaarbasis minstens 14 opleidingsuren per week omvat. Een gemiddelde op schooljaarbasis is niet aanvaardbaar. Dit betekent zelfs dat de mogelijkheid bestaat dat een jongere de eerste helft van het schooljaar op school en vervolgens de tweede helft op de werkvloer kan doorbrengen. Dit is voor ACOD Onderwijs geen duaal leren.

De zwaarte van de totale begeleiding komt bij de trajectbegeleider te liggen, die in tegenstelling tot het gewoon secundair onderwijs, veel intensiever en individueler moet begeleiden. Dat de overheid hier geen bijkomende uren voorziet, verhoogt de druk op de collega's die in de niet-duale opleiding jongeren begeleiden. Ook voor de mentor is de begeleiding van een jongere uit het buitengewoon secundair onderwijs intensiever. Minstens moet de mentor op de hoogte zijn van de wijze van aanpak, methodiek en kunnen omgaan met de problematiek van de jongere. Dit kan niet alleen verworven worden door aanwezig te zijn bij het intakegesprek. Helaas blijft dit een magere voorwaarde.

Tot slot blijft de terugvalmogelijkheid van een jongere die start met duaal leren een belangrijk aandachtspunt. Door het beperkt aantal opleidingen, het beperkte aanbod en keuze van scholen buitengewoon onderwijs, zijn de mogelijkheden schaars. Ook hier had het handelingsplan als instrument om het evenwicht en de duur van het duaal leren beter gekoppeld kunnen worden aan elkaar in plaats van een volume op een gemiddelde schooljaarbasis in te schrijven.

***

COC onderschrijft een protocol van niet-akkoord bij het Decreet van de Vlaamse Regering betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4.

Volgens COC kan duaal leren ook voor buitengewoon onderwijs een grote meerwaarde betekenen voor de organisatie van het Vlaamse onderwijs als zinvol (ortho)pedagogisch-didactisch leermiddel. De opmerkingen die reeds eerder gemaakt werden, zowel bij de invoering van het proefproject Schoolbank op de Werkplek als bij het Decreet Duaal Leren voor het gewoon onderwijs, zijn gelijkaardig voor dit Decreet zodat COC ook hier geen akkoord kan geven.

COC verwijst daarnaast ook naar de opmerkingen die we maakten in het protocol van niet-akkoord dat werd opgemaakt rond het *Besluit van de Vlaamse Regering houdende uitvoeringsmaatregelen betreffende het duaal leren en de aanloopfase en diverse andere maatregelen dd. 14-06-2018*. Het feit dat we dit kunnen herhalen is een teken van een gemiste kans om voor de doelgroep van het buitengewoon onderwijs een meer specifieke wetgeving te schrijven.

We betreuren specifiek het feit dat er geen verplichting is om naast het duale traject een niet-duaal traject te voorzien wat voor deze doelgroep een voorwaarde zou moeten zijn. We ervaren een tekort aan garanties ten aanzien van de vorming van de mentor op (ortho-) pedagogisch vlak. De trajectbegeleider, die een nog grotere rol speelt in de vertaling van de handicap-specifieke handelingsplanning naar leerinstructies en aanpassingen op de werkvloer, krijgt geen omkadering. Bovendien is het probleem van de mogelijkheid om mee de leerling te begeleiden op de werkvloer niet geregeld.

COC ziet dan ook te weinig garanties dat een flexibele handelingsplanning die de specificiteit van de problematiek van deze leerlingen vertaalt in een haalbaar leertraject, ingeschreven zijn in de wetgeving. De specifieke onderwijsnood, ook op vlak van brede vorming, is hiermee te weinig omkaderd en gegarandeerd. We blijven ook voor de leerlingen van het buitengewoon onderwijs vragende partij voor volwaardige onderwijskwalificaties.

Tenslotte is er de problematiek van het te stringente kader voor de leerling, zowel wat betreft de totale studie-en of werkbelasting als de aard van de overeenkomst. En ook de combinatie van een vergoeding in het kader van duaal leren met een vervangingsinkomens in het gezin moet dringend geregeld worden.

***

Met betrekking tot het voorontwerp van decreet betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4 geeft het VSOA Onderwijs een protocol van niet akkoord en wenst hierbij volgende opmerkingen te maken:

Vooreerst wil VSOA Onderwijs zijn appreciatie uitdrukken voor het feit dat er getracht is tegemoet te komen aan een aantal van onze opmerkingen.

Wij denken hier dan aan het feit dat voor leerlingen voor wie duaal leren niet de geschikte opleidingsvorm blijkt te zijn, volgens ons steeds een terugvalpositie moet zijn. VSOA Onderwijs drong en dringt nog steeds aan op het opnemen van de verplichting de mogelijkheid te geven om de niet-duale opleiding te kunnen volgen. Gezien de grotere spreiding van scholen buitengewoon secundair is dit voor ons een terechte bezorgdheid. Nu is opgenomen dat een 'nauwverwante' opleiding moet voorzien worden wat zoals gezegd een tegemoetkoming is maar desondanks naar onze mening een gemiste kans is.

VSOA Onderwijs betreurt dat voor de trajectbegeleiding geen bijkomende middelen voorzien worden. Deze groep kwetsbare leerlingen, voor wie al een meer uitgebreide trajectbegeleiding voorzien wordt, verdient niet alleen meer maar ook een meer kwalitatieve begeleiding. Dat hier een prijskaartje aan vasthangt, lijkt ons evident. Dit met de huidige voor handen zijnde middelen willen realiseren, zal zijn impact hebben op het duaal leren, op de kwaliteit van de begeleiding en mogelijk op andere onderwijsstaken die de scholen opnemen (verschuiven van middelen).

Wij citeren in dit verband uit ons protocol m.b.t. de aanloopfase: *“VSOA Onderwijs merkt ook op dat voor de trajectbegeleider nog steeds geen structurele extra middelen voorzien zijn. Met het oog op de uitbreiding naar het BusO waar van de trajectbegeleider nog meer zal verwacht worden qua ondersteuning, willen wij erop wijzen dat als de overheid het duaal leren wil laten slagen en dit aanmoedigt, zij hier ook de nodige middelen zal moeten voor voorzien.”*

Generiek herhaalt VSOA Onderwijs ook de opmerkingen die wij bij eerdere gelegenheden reeds gaven en verwijzen ook naar onze vorige protocollen met betrekking tot duaal leren. Kort opgesomd missen wij nog steeds een duidelijke vakantieregeling en stellen wij nog steeds dat de kwaliteitseisen onvoldoende zijn.

***